

BÜLTEN

ULUSLARARASI
AF ÖRGÜTÜ

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ ÜYE VE DESTEKÇİLERİ İÇİN
2025/3

**AMAZON'UMUZU VE GELECEĞİNİZİ
KORUMAK İÇİN SAVAŞIYORUZ**

Amazon Savaşçıları
(Guerreras por la Amazonía)
© Ecuador

**HAKSIZLIKLARA KARŞI ÇIKMA CESARETİ
GÖSTERDİĞİ İÇİN HAPSEDİLDİ**

Sonya Dahmani
© Tunisia

**GAZETECİLİK FAALİYETİ NEDENİYLE
TUTUKLANDI VE DARP EDİLDİ**

Sai Zaw Thaik
© Myanmar

**HER İMZA, BİR SES;
HER SES, BİR DEĞİŞİM DEMEK.
KELİMELEİN GÜCÜYLE
DEĞİŞİMİ BAŞLAT!**

İÇİNDEKİLER

2025 HAKLAR İÇİN YAZ BAŞLADI!

4-5

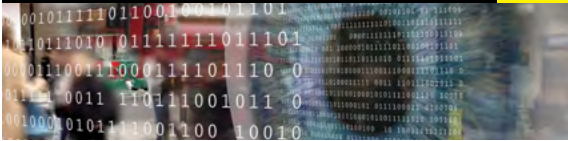
DÜNYA GENELİNDEN İYİ HABERLER

8-9

TEKNOLOJİNİN GÖLGESİNDE İNSAN HAKLARI

11

ÇIKARARAK YOK OLMAK

14

İNSAN HAKLARI EĞİTİM PROGRAMI FAALİYETLERİ

16-17

OSMAN KAVALA'NIN SELAMI VAR!

6-7

EŞİTLİK İÇİN YAN YANA

10

KAPILARI KAPATMAK

12-13

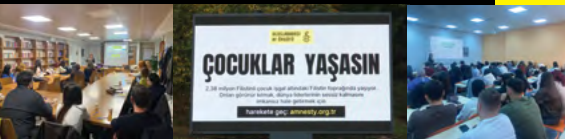
AVRUPA VE ORTA ASYA GENÇLİK TOPLANTISI
DEĞERLENDİRMESİ

15

AKTİVİZM VE ETKİNLİKLER

18-19

Dergi Adı: Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi İktisadi İşletmesi Bülteni

İmtiyaz Sahibinin Adı: Emre Yetim

Sorumlu Yazı İşleri Müdürünün Adı: Ruhat Sena Akşener

Editör: Burcu Gülten, Esra Açıkgöz

Çeviri Editörü: Dila Keleş

Fotoğraf Editörü: Fatih Ekinci

Tasarım/Uygulama: Altuğ Çavuşoğlu

Yönetim Yeri, Adresi: Göztepe Mah. Bağdat Cad. No:173 K:1 D:2

34730 Kadıköy/İstanbul

Basım Yapanın Adı ve Adresi: Hasan Cömert-Ahmet Kocakerim,

Hat Baskı Sanatları San. Ve Tic. Ltd. Şti. Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi ZA 4-5-2

Topkapı Fatih/İstanbul

0212 613 75 96

Basım Tarihi: Aralık 2025

Yayın Türü: Yerel Süreli Yayın, Dört Ayda Bir Yayınlanır

SEVGİLİ DESTEKÇİLERİMİZ,

2025 yılının son aylarına girerken, dünya kamuoyu bir kez daha insan haklarının en temel ilkeleriyle sınanıyor. Sınandığımız yer bazen bir savaşın gölgesinde çocukların açlıkla yüz yüze kaldığı Gazze oluyor; bazen bir üniversite kampüsünde protesto eden gençlerin gözaltına alındığı Birleşik Krallık. Bazen de bu sınav kendi ülkemizin sokaklarında, sadece bir pankart taşıdığı için yere yatırılıp ters kelepçeyle götürülen bir kadında ete kemiğe bürünüyor.

Eylül ayında Türkiye'de basına sızan bir yasa taslağı, LGBTİ+ bireyleri ve bu bireylerin haklarını savunanları doğrudan hedef alan ifadeler içeriyordu. Bu teklif, yalnızca bir yasa girişimi değil, doğrudan varoluşa yönelik sistematik bir saldırının ifadesiydi. Ardından gelen ortak açıklamalarla birçok hak örgütü, "var olmanın suç olmadığını" bir kez daha haykırdı.

25 Kasım'da bile kadınlar sadece şiddete karşı slogan attıkları, yürüdükleri, "Biz buradayız" dedikleri için engellenmeye çalışıldı. Barışçıl protestolarına yönelik ağır müdahaleler oldu. Oysa 25 Kasım, şiddete sessiz kalmayacağımızın tarihi. Ve biz, her yıl olduğu gibi önümüzdeki yıllarda da susturulmak istenen taleplerimizi daha yüksek sesle duyurmaya kararlıyız.

Bu kararlılık sadece Türkiye ile sınırlı kalmadı. Gazze'de yaşanan insani kriz, bu dönemin en derin insanlık yaralarından biri olarak öne çıkıyor. İsrail'in Gazze'de açlığı bilinçli ve sistematik biçimde bir silah olarak kullandığına dair kanıtlar tartışılmaz biçimde belgelenmiş durumda. Ateşkes çağrıları bile bu koşullarda yetersiz kalıyor. Çünkü Gazze'de ateşkes, apartheid rejimi sonlanmadığı ve soykırım sorumluları yargılanmadığı sürece sadece geçici bir durak hâline dönüşüyor.

Aynı zamanda bu kış, dünya genelinde iklim adaleti mücadelesinin ön plana çıktığı bir dönem oldu. Türkiye'nin COP31 ev sahipliğini duyurması, bu zirvelerin içeriği kadar, sürecin şeffaf ve insan hakları odaklı yürütülmesinin önemini bir kez daha ortaya koydu. İklim adaleti savunucularının baskıya uğradığı ve görüşlerinin dikkate alınmadığı bir zirve çözüm değil, mevcut sorunların daha da derinleşmesine yol açacaktır.

2025'in bu ağır kışında, susturulmak istenenlerin, bastırılmak istenenlerin, yok sayılmak istenenlerin sesi olmaya devam ettik. Ve bu sesi yükselten her destekçimize, her okuyucumuza, her hak savunucusuna destekleri için bir kez daha teşekkür ediyoruz.

RUHAT SENA AKŞENER

Direktör

Uluslararası Af Örgütü Türkiye

HAKLAR İÇİN YAZ, DEĞİŞİMİ BAŞLAT!

TUĞÇE İNCE
Kampanyalar Koordinatörü
Uluslararası Af Örgütü Türkiye

Dünyanın en büyük insan hakları kampanyası “Haklar İçin Yaz” başladı.

24 yıldır süren “Haklar İçin Yaz” kampanyasına katılan milyonlarca insan, büyük değişimler yarattı. Kelimelerin ve dayanışmanın gücüyle adaletsizlikler ortaya çıktı, sorumlular adalet önüne çıkarıldı, haksız yere hapsedilenler serbest bırakıldı. Bugüne dek kampanya kapsamında dayanışma çağrısı yapılan 100’den fazla kişinin durumunda olumlu sonuçlar elde edildi.

Bu yıl, ülkesi Myanmar’da kasırganın yıkıcı etkilerini haberleştirdiği için işkenceye maruz bırakılarak 20 yıl ağır hapse mahkûm edilen gazeteci Sai Zaw Thaike, insanlık dışı cezaevi koşullarını ve ırkçılığı eleştirdiği için yıllarca hapis cezası istemiyle yargılanan avukat ve medya yorumcusu Sonya Dahmani ve toplumlarını gaz yakmanın neden olduğu zehirli dumanlardan ve yıkımdan korumak için mücadele eden genç kadınlardan oluşan Amazon Savaşçıları için güçlerimizi birleştiriyoruz.

Sen de bize katıl. Değişimi birlikte başlatalım!

AMAZON SAVAŞÇILARI, AMAZON’U VE GELECEĞİ KORUMAK İÇİN SAVAŞIYOR

Amazon Savaşçıları (Guerreras por la Amazonía), yaşları 10 ila 20 arasında değişen Ekvadorlu bir aktivist grubu. Aralarında yerli halklardan gençlerin de olduğu bu 15 kişilik grup, Texaco’nun Petrol Faaliyetlerinden Etkilenen Halklar Birliği (UDAPT) ve “Alevleri Söndürün, Hayatı Ateşleyin” (Eliminen los Mecheros, Enciendan la Vida) kolektifiyle birlikte, toplumlarını gaz yakmanın neden olduğu zehirli dumanlardan ve fiziksel yıkımdan korumak için mücadele ediyor.

Petrol çıkarma sürecinde atık gazın yakılması anlamına gelen gaz yakma, iklim krizinin en büyük etkenlerinden biri. Genç kadın ve kız çocuklardan oluşan Amazon Savaşçıları bu krize karşı, UDAPT’ın da desteğiyle 2020 yılında Ekvador devletine karşı açılan bir davaya müdahil oldu ve davayı kazandı. 2021 yılında mahkeme emsal bir karar vererek, hükümetin gaz yakmaya son vermesine hükmetti. Ancak yine de “ateş canavarları” yakmaya devam ediyor.

Genç savunucular cesaretlerinden ötürü tebrik edilmek yerine, yaftalamayla ve şiddetli sindirme girişimleriyle karşılaşır. Ekvador yetkilileri ise savunucuları hedef alan tehditleri soruşturmadığı gibi, onlara ancak aktivizmlerine son verirlerse koruma sağlayacağını söylüyor.

Ekvador’u gaz yakmaya son vermeye ve iklim savunucularını korumaya çağırarak sen de Amazon Savaşçıları’na destek vererek, geleceği koruyabilirsin. İmza kampanyamıza katıl, mücadelemizin bir parçası ol.

TUNUSLU AVUKAT SONYA DAHMANİ İNSAN HAKLARINI SAVUNDUĞU İÇİN YARGILANIYOR

Sonya Dahmani, denizi, arkadaşlarıyla plajda buluştukları uzun günleri ve film izleyerek geçirdiği sakin akşamları seven; resim, sergi, tiyatro ve müzik dahil sanatın her türüne derin bir hayranlık besleyen bir avukat ve medya yorumcusu. Onun için en değerli şey ailesi ve ailenin bir parçası olan köpeği Carla.

Hayatını insan haklarını savunmaya adanmış Sonya, ötekileştirilenlerin sesi olmak için büyük bir cesaretle mücadele ediyor; başkalarının dile getirmeye çekindiği sorunları, özellikle insanlık dışı cezaevi koşullarını ve ırkçılığı, televizyon ve radyo programlarında açıkça gündeme getiriyordu.

11 Mayıs 2024’te, kar maskeli polis memurlarının Tunus Barosu’na düzenlediği baskının ardından gözaltına alındı ve Manuba Cezaevi’ne gönderildi. “Yalan haber yaymak” gibi temelsiz suçlamalarla hapis cezasına mahkum edildi; hakkında

HAKLAR İÇİN YAZ KAMPANYASINA KATIL! ÇÜNKÜ HER İMZA BİR HAYATI DEĞİŞTİREBİLİR.

siyasi güdümlü başka soruşturmalar da devam etti. Tutuklanması ve yargılanması Sonya’yı susturmaya yönelik açık bir girişimdi.

Cezaevinde insanlık dışı koşullarda, farelerle dolu bir koğuştaki tutuldu; onur kırıcı muameleye maruz bırakıldı ve ihtiyaç duyduğu ilaçlar da dahil olmak üzere sağlık hizmetlerine erişimi engellendi.

Sonya, 27 Kasım 2025’te koşullu olarak salıverildi. Ancak özgürlüğü hâlen güvencede değil ve üzerindeki baskılar sona ermedi. Sonya en başından beri hiç tutuklanmamalıydı. Konuştuğu için susturuldu ve hapsedildi. Hâlâ hakkında açılmış başka davalarla karşı karşıya. Tunus yetkilileri, Sonya’ya yöneltilen tüm suçlamaları derhal düşürmeli ve ona yönelik taciz ile yıldırma girişimlerine son vermelidir.

Sen de Sonya’ya yönelik baskıların son bulması için harekete geç. Kampanyamıza imza ver, Sonya’ya ses ol.

FOTO MUHABİR SAI ZAW THAIKE BİR KASIRGAYI HABER YAPTIĞI İÇİN 20 YIL HAPSE MAHKUM EDİLDİ

Gazetecilik Myanmar’da çok tehlikeli bir meslek. Ordunun iktidarı ele geçirdiği 2021 yılından bu yana 200’den fazla gazeteci tutuklandı. En az yedi gazetecinin öldürüldüğü bildirildi. Medya kuruluşları yasaklandı ve sürgüne gitmeye zorlandılar.

Bu tehlikelere rağmen, Mayıs 2023’te Mocha Kasırgası Myanmar’ı vurduğunda, meydana gelen yıkımı haber yapmaya kararlı olan foto muhabir Sai Zaw Thaike, gizlice Arakan Eyaleti’ne gitti. Ancak orada bir hafta geçirdikten sonra gözaltına alındı. Sorgulandı, darp edildi ve Eylül 2023’te bir askeri mahkeme tarafından 20 yıl cezaevinde ağır iş cezasına mahkum edildi. Duruşması yalnızca bir gün sürdü. Her gün gördüğü ağır fiziksel şiddet de dahil olmak üzere cezaevi personeli tarafından işkenceye maruz bırakılan Sai Zaw, Şubat 2025’ten bu yana tek kişilik hücrede tutuluyor.

Oysa Sai Zaw, evinde olmalı, ailesiyle vakit geçirmeli ve futbol oynamak, Manchester United maçlarını seyretmek ve arkadaşlarıyla görüşmek gibi sevdiği şeyleri yapmalıdır. Çok sevdiği kedilerinin yanında olmalıdır. Dahası, özgürce haber yapabilmelidir.

Sai Zaw’ın tüm bunları yapabilmesi için Myanmar ordusunun Sai Zaw Thaike’yi derhal serbest bırakmasını sağlamak üzere sen de kampanyamıza katılabilir ve değişimi başlatabilirsin.

©Yerem Uzel - Narphotos

OSMAN KAVALA’NIN SELAMI VAR!

AV. DR. GÜNAL KURŞUN
Yönetim Kurulu Üyesi
Uluslararası Af Örgütü Türkiye

Osman Kavala’nın cezaevindeki 8. yılını doldurması nedeniyle, Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi adına İstanbul Marmara Kapalı Ceza İnfaz Kurumu’na, namıdiğer Silivri Zindanı’na, bir ziyaret gerçekleştirdim. Görüşme odasının camı, pası ve gürültüsü arasında ilk cümlesi kısa ve netti Kavala’nın: *“Herkes selamımı iletin.”* Kavala, Türkiye’nin yarınlarına dair hâlâ umutlu; hukukun ve kamusal vicdanın, er ya da geç, doğruyu bulacağına inanıyor. Fakat kendisine gelince daha karamsar. *“Benim açımdan yakın zamanda bir değişiklik beklemek zor”* diyor. Odanın sessizliğinde bu iki duygu; ülke için umut ve kendi özgürlüğü için umutsuzluk, yan yana asılı duruyor.

Görüşmenin başında, bazı insan hakları savunucularının kişisel selamlarıyla birlikte Uluslararası Af Örgütü, İnsan Hakları Ortak Platformu, İnsan Hakları Savunucuları Dayanışma Ağı ve İnsan Hakları Gündemi Derneği’ndeki arkadaşların cezaevindeki 8. yılını doldurması vesilesiyle selamlarını da ilettim.

GÖRÜŞMEDEN KALAN CÜMLELER: BİR KAMU DEĞERİ OLARAK UMUT...

Ziyarette “umut” kelimesi, bir kişisel duygu olmaktan çok bir kamu değeri gibi dolaştı. Kavala, toplumun farklı kesimlerinin hâlâ birlikte yaşama iradesi gösterdiğini, gençlerin dünya ile temasının kopmadığını, hukukun kurumsal zemininin her şeye rağmen tamamen yıkılmadığını, Türkiye’de bir muhalefet geleneği bulunduğunu, bu açılardan ne Rusya’ya ne İran’a benzediğimizi

söylüyor. Ona göre, bu uzun karanlığın içinde dahi, doğru bilgiyi talep eden bir kamuoyu ve dayanışma kültürü yaşıyor.

Kendi davasına dair ise daha sınırlı konuşuyor. *“Benim durumum bir kişi meselesi değil; hukukun üstünlüğü ve adil yargılanma ilkesi meselesi”* diyor ve ekliyor: *“Bireysel özgürlüğüm elbette önemli ama asıl mesele, mahkeme kararlarının dayandığı delil standardı ve siyasal bağımsızlık.”* Cümleleri sakin; sanki bir düşünce kuruluşunda soğukkanlı bir politika notu okuyor. *“Hukukî tartışmayı hukuk diliyle sürdürmek, ülkedeki ortak geleceğe yapılacak en doğru katkı; bugün beni serbest bıraksalar Türkiye bir hukuk devletine dönüştü mü diyeceğiz?”* diye soruyor.

Mesela cezaevlerindeki zorunlu nakiller için, *“Hem aileler hem de o kişiler yönünden bir çeşit işkenceye dönüştü”* değerlendirmesini yapıyor. Ferdinand von Schirach’ın *“Onur Dokunulmazdır”* kitabına atıfla Nazi dedenin torununun nasıl bir demokrata dönüşebildiğini örnekliyor. *“12 Eylül döneminde yoğun işkenceler yaşandı, yargımız o zaman da sorunluysa ama en azından o dönem hakimler şimdikine kıyasla daha bağımsızdılar”* yorumunu yapıyor. İki saatlik görüşmemiz su gibi akıp gidiyor.

SEKİZ YILI AŞAN BİR DOSYANIN ÖZETİ

Osman Kavala, 18 Ekim 2017’de gözaltına alındı ve ardından 1 Kasım’da tutuklandı. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) 10 Aralık 2019 tarihli kararında, tutukluluğun “makul şüphe”ye dayanmadığını ve siyasi saikle yürütüldüğünü tespit etti; derhâl tahliyesini istedi. Türkiye’nin kararı Mahkeme’nin Büyük Daire’sine gönderme talebi reddedildi ve karar Mayıs 2020’de kesinleşti.

18 Şubat 2020’de Gezi davasında beraat ve tahliye kararı çıksa da, aynı gün “Anayasayı ortadan kaldırmaya teşebbüs” ettiği gerekçesiyle yeniden gözaltına alındı ve tutukluluk sürdü. Bu absürt suçlamadan, azami tutukluluk süresi olan iki yıllık süre dolduğu için 20 Mart’ta re’sen tahliye edildi ancak 9 Mart’ta bu sefer “casusluk” suçlamasıyla tutuklandığı için serbest bırakılmadı. 25 Nisan 2022’de İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi, “Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini ortadan kaldırmaya teşebbüs” suçundan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verdi. Başdöndürücü bir hukuk kıyımı olan dava sürecini okumak isterseniz Osman Kavala’ya Özgürlük web sitesinden ulaşabilirsiniz.

AİHM’in 11 Temmuz 2022 tarihli Büyük Daire kararı, 2019’daki ihlal bulgularını teyit ederek Türkiye’nin Kavala’yı derhâl serbest bırakma yükümlülüğünü yerine getirmedikçe hükmetti; bu süreçte Sözleşme’nin 18. maddesi (hakların kötüye kullanılması yasağı) ile 5. maddesinin birlikte ihlal edildiğini vurguladı. 18. madde ihlali AİHM tarihinde çok az verildi, akla hemen Azerbaycan’daki muhalif lider ve hak savunucusu Ilgar Mammadov için verilen 18. madde ihlali kararı geliyor ki, bu karara Azerbaycan lideri Aliyev, 2018’de Mammadov’u serbest bırakarak yanıt vermişti.

AİHM’in 2022’deki bu ikinci bağlayıcı kararına rağmen, Yargıtay 3. Ceza Dairesi 28 Eylül 2023’te ağırlaştırılmış müebbet cezasını onadı ve infaz süreci başlatıldı.

Bugün Kavala, İstanbul’un batısındaki yüksek güvenli Marmara

Cezaevi’nde özgürlüğünden mahrum, dört duvar arasında haksız yere cezalandırılıyor. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, AİHM kararlarının icrası kapsamında defalarca serbest bırakılması çağrısı yaptı; sivil toplum kuruluşları da sürecin siyasi saikle yürütüldüğünü belirten değerlendirmeler yayımlamayı sürdürüyor. 2017’den beri Kavala’ya onlarca yıldır sürdürdüğü toplumu zenginleştiren çalışmaları için Vaclav Havel İnsan Hakları ve Goethe Madalyası dahil birçok ödül verildi.

HUKUK TEKNİĞİ AÇISINDAN NEDEN KRİTİK?

Kavala dosyası, Türkiye’nin AİHM sistemi içindeki yükümlülük sınavı olarak anılıyor. AİHM’in açık ve bağlayıcı kararlarına rağmen tahliye olmaması, sadece bir bireyin özgürlüğüyle ilgili değil; yargı organlarının uluslararası yükümlülükler karşısındaki pozisyonuyla da ilgili. Büyük Daire’nin 2022 tarihli kararı, ihlalin giderilmesi için atılması gereken adımı net tarif ediyor: Derhal serbest bırakılmalı. Bu adım atılmadıkça, iç hukuk mekanizmalarının etkili başvuru yolu olma vasfı ve AİHM kararlarının iç hukukta icrası tartışma konusu olmaya devam ediyor.

Diğer yandan, 25 Nisan 2022’deki mahkûmiyet kararının dayandığı delil yapısı ve “hükümeti ortadan kaldırmaya teşebbüs” suçunun unsurları üzerine hukuk öğretisinde uzun süredir süren tartışmalar var. Yargıtay onamı ise bu tartışmaları kapatmak yerine daha görünür kıldı; zira uluslararası düzeyde alınmış kararlar ve icra denetimi devam ediyor. Türkiye, AİHM’in bağlayıcı kararlarını uygulamaması nedeniyle, Avrupa Konseyi üyesi bir devletin tabi tutulabileceği en ileri (nihai) süreç olan ihlal prosedürüyle karşı karşıya. Eski bir ceza hukuku hocası olarak, Yargıtay ilamıyla AİHM kararını yan yana koyup evrensel ceza hukuku normları açısından karşılaştırdığımda, ortada açık bir kalite ve bakış farkıyla oluşan bir uçurum görüyorum.

TOPLUMSAL HAFIZAYA DÜŞEN NOT

Görüşme sonunda bir kez daha *“Selamımı iletin”* diyor. Bu selam, kişisel bir nezaket değil, kamusal bir çağrı gibi. Kavala, Türkiye’nin hukukla, aklıla ve diyalogla yol bulacağına inanıyor; ama kendi özgürlüğünün takvimi konusunda gerçekçi: *“Zaman kavramını, cezaevinde farklı öğreniyor insan. Umudu, takvim yapraklarına değil, ilkelere bağlamaya çalışıyorum.”*

Bu cümle, dosyanın gövdesini özetliyor: Umut, bir şahıs hikâyesinden değil, ilkelere sadakatten besleniyor. O ilkelerin başında da adil yargılanma, makul şüphe, ölçülü tedbir ve yargının bağımsızlığı geliyor. Bugün bu ilkeler herkes için sinanıyor; kritik dosyalarda alınacak doğru kararlar, yarın hepimizin hukuk güvenliğine dönüşecek.

Tüm insan hakları savunucularına ve tüm KHK’lılara hususi selam söyledi. Size de söyledi!

Onun selamı, bir “hâl hatırı” sormadan fazlası: *“Gerçeğin izini sürmeye, hukukun dilinde ısrar etmeye, dayanışmayı diri tutmaya devam edin”* çağrısı. Türkiye’nin geleceği için umudu, kendi özgürlüğü için umutsuzluğu aynı cümlelerin içinde taşıyabilen bu sükûnet, belki de içinden geçtiğimiz dönemin en öğretici duygusu.

DÜNYA GENELİNDEN İYİ HABERLER

DİLA KELEŞ

Çeviri Koordinatörü
Uluslararası Af Örgütü Türkiye

1 MICROSOFT, İSRAİL ORDUSUNDA BİR BİRİMİN TEKNOLOJİSİNİ KULLANMASINI KISITLADI

The Guardian gazetesi, İsrailli-Filistinli +972 Magazine ve İbranice yayın yapan Local Call tarafından yürütülen ortak araştırma, İsrail ordusunun üst düzey askeri istihbarat birimi Unit 8200'ün, Microsoft'un Azure Cloud depolama teknolojisini Gazze ve Batı Şeria'da Filistinliler arasındaki milyonlarca telefon görüşmesini toplamak, saklamak, dinlemek ve incelemek için kullandığını ortaya çıkardı. Araştırmanın yayımlanmasının ardından Microsoft, bu birimin teknolojisine erişimini kısıtlama kararı aldı. Karar, diğer şirketlere İsrail'in Gazze'deki soykırımını, tüm Filistinlilere yönelik apartheid sistemini ve Filistin toprağını hukuksuz işgalini destekleyen küresel ekonomi politığa katılımlarıyla yüzleşmeleri gerektiği konusunda güçlü bir mesaj iletti.

2 AVRUPA ADALET DİVANI SİĞİNMACILAR LEHİNE ÖNEMLİ BİR KARARA HÜKMETTİ

Avrupa Birliği dahilindeki en yüksek yargı kurumu olan Avrupa Adalet Divanı (AAD), 1 Ağustos'ta İtalya'nın belirli menşe ülkeleri sığınmacılar için "güvenli" kabul eden kurallarının AB hukukuna aykırı olduğuna hükmetti.

2024 yılında İtalya'ya ulaşmalarının ardından İtalya-Arnautluk göçmen anlaşması kapsamında Arnautluk'taki Gjadër gözetli merkezine gönderilen ve sonrasında da "güvenli menşe ülkeden" geldikleri gerekçesiyle başvuruları reddedilen Bangladeşli sığınmacılar dava açmıştı. AAD, üye devletlerin bir ülkeyi "güvenli" olarak tanımlamalarının etkili ve şeffaf yargı denetimine tabi olması ve hem sığınmacılar hem de mahkeme nezdinde erişilebilir bilgi kaynaklarına dayanması gerektiğini belirtti.

Uluslararası Af Örgütü Göç Araştırmacısı Adriana Tidona, "AAD'nin kararı, göçmenlerin ve mültecilerin

haklarını ihlal ederek göç denetimini genişletmeye çalışan AB üye devletlerine yapılmış bir uyardır. Karar, sığınma süreçlerinden geçen kişilere yönelik önemli güvenceleri belirliyor; bunlar sadece İtalya'nın uygulamaları için değil, AB Göç ve Sığınma Pakti'nin uygulanması için de standart oluşturmaktadır" değerlendirmesinde bulundu.

3 SURİYELİ SİĞİNMACI AHMAD AABO'NUN GEÇİCİ KORUMA STATÜSÜ GERİ VERİLDİ

2012 yılından bu yana Türkiye'de yaşayan Suriyeli sığınmacı Ahmad Aabo'nun, 2023 yılında kendisine HIV teşhisi konulması ve "bulaşıcı hastalık taşıdığı" gerekçesiyle hakkında tahdit kodu çıkarılmasının ardından geçici koruma statüsü kaldırıldı. Uluslararası Af Örgütü, 4 Ağustos'ta Ahmad

Aabo'nun geçici koruma statüsünün iade edilmesi ve ücretsiz tıbbi tedaviye erişiminin sağlanması çağrısıyla bir acil eylem başlattı. 26 Ağustos'ta Aabo, İstanbul Göç İdaresi Müdürlüğü'nün ofisine davet edildi ve geçici koruma statüsü geri verilerek kendisine kimlik kartı düzenlendi; ücretsiz sağlık hizmetlerine erişimi yeniden sağlandı.

Ahmad Aabo, "Acil eylem tekrar nefes almamı sağladı. Herkese çok teşekkür ederim. Sadece HIV+ olduğum için zulüm gördüm, gözaltına alındım. Sokakta polis memuru görünce gözaltına alınmaktan korkuyordum. Kimliğimi geri alabildim. Haklarımı geri kazandım. Teşekkür kelimesi az kalır. Umarım hiç kimse benim yaşadıklarımı yaşamaz. HIV bir hastalık değildir. HIV ile yaşayan insanların desteklenmesi gerekiyor. İşkenceye maruz kalmamalılar. Benim için imza atanlara, yanımda duran herkese çok teşekkür ederim" diye konuştu.

4 FRANSA CEZA KANUNUNDA ONAY TEMELLİ TECAVÜZ TANIMINI KABUL ETTİ

Ekim'de Fransa Senatosu, ceza kanununda yapılacak değişiklikle, tecavüzün tanımında onayın olmamasını esas alan yasa teklifini oyladı ve kabul etti.

Uluslararası Af Örgütü Fransa Şubesi Toplumsal Cinsiyet Adaleti Savunuculuk Sorumlusu Lola Schulmann, "Bu yasanın çıkarılması, ileriye dönük atılmış tarihi bir adımdır. Yasa, tecavüzden hayatta kalanların uzun yıllardır beklediği bir zafer ve aktivistlerin, feminist örgütlerin ve cinsel şiddetten hayatta kalanların yıllardır yılmadan verdikleri mücadelenin bir sonucudur" dedi.

16 AB üye ülkesi, halihazırda yasalarında onay temelli tecavüz tanımını kullanıyor. Birleşik Krallık, İsviçre, İzlanda ve Norveç de "İstanbul Sözleşmesi" olarak bilinen, Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi de dahil uluslararası insan hakları hukuku uyarınca yasalarında benzeri tecavüz tanımlarına yer veriyor.

5 AKTİVİST ENES HOCAOĞULLARI CEZAEVİNDEN SERBEST BIRAKILDI

İnsan hakları savunucusu Enes Hocaogullari, Strazburg'da düzenlenen bir Avrupa Konseyi konferansında yaptığı konuşmada sarf ettiği sözler nedeniyle Türkiye'ye dönüşünde Ankara Esenboğa Havalimanı'nda gözaltına alınmasının ardından 5 Ağustos'ta keyfi olarak tutuklandı. Ardından Uluslararası Af Örgütü, Hocaogullari'nin koşulsuz serbest bırakılması için acil eylem başlattı.

8 Eylül 2025 tarihinde görülen ilk duruşmada adli kontrol şartıyla cezaevinden serbest bırakılan Enes Hocaogullari, Uluslararası Af Örgütü'ne ilettiği teşekkür mesajında şunları ifade etti:

"İfade özgürlüğümü kullandığım için son bir ayı cezaevinde geçirdim. Bir dizi başarılı uluslararası kampanya sayesinde ilk duruşmamda tahliye edildim. Benim davam için verilen mücadele bitmediği gibi, daha geniş anlamda ifade özgürlüğü için verilen mücadele hiç bitmedi. Ancak elbette bu kampanyalar, özellikle de Uluslararası Af Örgütü tarafından koordine edilen ve yürütülen kampanya başarılı olmasaydı bugün çok farklı bir yerde olacaktım."

6 MISIR'DA DÜŞÜNCE MAHKUMU ALAA ABDÜLFETTAH CUMHURBAŞKANI AFFIYLA SERBEST KALDI

Mısır-İngiltere çifte vatandaşı olan demokrasi yanlısı aktivist, yazar ve yazılımcı Alaa Abdülfettah, 2019 yılında protestolara yönelik yaygın baskılar kapsamında gözaltına alındı. Barışçıl aktivizmi ve hükümete dönük eleştirileri nedeniyle defalarca hedef alınan Abdülfettah, bir sosyal medya paylaşımı nedeniyle Aralık 2021'de "yalan haber yaymak" suçlamasıyla beş yıl hapis cezasına çarptırıldı.

Eylül 2024'te infaz süresinin dolmasına rağmen Mısır yetkilileri tahliyeyi geciktirdi. Eylül 2025'te Mısır Cumhurbaşkanı Abdülfettah El Sisi, diğer

beş mahpusla birlikte Alaa Abdülfettah hakkında af kararı çıkardı. Karar üzerine bir açıklama yayımlayan Uluslararası Af Örgütü Araştırma, Savunuculuk, Politika ve Kampanyalar Kıdemli Direktörü Erika Guevara Rosas şunları kaydetti: "Af kararı büyük bir adaletsizliğe son verdi ve böylelikle başta cesur annesi Leila Soueif olmak üzere, ailesinin, avukatlarının ve dünyanın dört bir yanındaki aktivistlerin altı yıldır yılmadan gösterdiği çabalar sonuç vermiş oldu. Mısır yetkilileri, bu kararın ardından yalnızca insan haklarını kullandıkları için tutuklu bulunan diğer kişileri de serbest bırakmalı ve yakınlarına kavuşmalarına izin vermelidir."

7 YENİ ARAŞTIRMA, AVRUPALILARIN ÇEVRE KORUMALARINI DESTEKLEDİĞİNİ GÖSTERDİ

Uluslararası Af Örgütü ve Global Witness ortaklığıyla yapılan, 10 Avrupa ülkesinde 10 bin 861 kişinin katılımıyla gerçekleştirilen ankete göre, insanların çoğunluğu (%75) AB'nin kendi çevre yasalarını uygulamaya koymasını önemli buluyor. Katılımcıların yaklaşık dörtte üçü, büyük şirketlerin küresel değer zincirleri genelindeki insan hakları ihlalleri (%75) ve çevresel zararlardan (%77) sorumlu tutulması gerektiğini ifade etti. Bulgular, çoğunluğun iklim kriziyle mücadele etmenin hane halkına ekonomik maliyet getirmek zorunda olmadığını anladığını gösterdi. Ankete katılanların yüzde 87'si, ülkelerinde son 12 ayda yaşam maliyetinin yükseldiğini söylerken, artışı sebepleri sorulduğunda yalnızca yüzde 13'ü "iklim değişikliğiyle mücadele politikaları" seçeneğini işaretledi.

Uluslararası Af Örgütü Genel Sekreteri Agnès Callamard, "Avrupa'da insanlar daha zayıf kurallar değil, insan hakları ve iklim korumaları istiyor. Bu tedbirlerden geri adım atmak sadece milyarların ve büyük şirketlerin dar çıkarlarına hizmet eder. Gidişatı değiştirmek için geç değil. Avrupa Parlamentosu şimdi cesaret göstermeli, şirket zorbalıklarına direnmeli ve temsil ettiği insanlar ile hepimizin bağlı olduğu gezegen namına bu yasaları savunmalıdır" dedi.

EŞİTLİK İÇİN YAN YANA

DAMLA KURU

Savunuculuk Koordinatörü
Uluslararası Af Örgütü Türkiye

“11. Yargı Paketi” olarak da bilinen “Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklif Taslağı” başlıklı 66 sayfalık taslak belge, Ekim 2025 ortasında Türkiye basınına sızdı. 27 Kasım 2025’te TBMM’ye sunulan taslakta, LGBTİ+’ları hedef alan maddelerin çıkarılması olduğunu gördük. Ancak ekimde sızan taslakla birlikte, 2025 yılında LGBTİ+’ların hakları yasa teklifi taslaklarında üçüncü kez hedef alındı. İlk taslak benzer şekilde basına sızdı, ancak sonrasında meclis usulünün gerektirdiği üzere Adalet Komisyonu’na sunulmadı. İkinci teklif dizisi komisyona sunuldu ancak görüşülmedi ve dolayısıyla Meclis Genel Kurulu’nun gündemine gelmedi.

Son 10 yıldır LGBTİ+’ların hakları çeşitli şekillerde baskılanmaktadır. 2015 yılından bu yana yetkililer, barışçıl toplanma ve ifade özgürlüğü hakları ile ayrımcılık yasağına aykırı olarak Onur Yürüyüşlerine genel yasaklar getirmekte, kolluk görevlileri barışçıl protestocuları sistematik olarak hukuka aykırı güç kullanımına maruz bırakarak gözaltına almaktadır. Ayrıca sergiler ve toplantılar gibi LGBTİ+ etkinlikleri yasaklanmaktadır.

Translar ve hakları özellikle hedef alınmaktadır. Transların cinsiyet uyum sürecine erişimleri halihazırda son derece kısıtlanmış durumdadır. Örneğin haziran ayında, Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, mevcut yasaları ihlal ederek “cinsiyet hormonu ilaçlarının suistimalini önlemek” gerekçesiyle 21 yaşın altındaki kişilerin cinsiyet uyum sürecinde kullanılan belirli hormonlara erişimini kısıtlayan bir talimat yayımlamıştır.

Bazı siyasetçiler ve üst düzey hükümet yetkilileri, LGBTİ+’ları “aile kurumuna ve kamu düzenine tehdit” olarak göstererek LGBTİ+’lara karşı ayrımcı ve damgalayıcı söylemlerde bulunmaya devam etmekte ve böylelikle LGBTİ+’lar ve onlarla dayanışanlar için düşmanca bir ortam yaratmaktadır.

Tüm bu gelişmelerin ortasında, Türkiye genelinde sivil toplum örgütleri önemli bir dayanışma hattı kurdu. 189 örgüt bir araya gelerek, www.esitlikicinianyana.org adresinde yayımlanan “Ortak Açıklama: LGBTİ+’ları ve LGBTİ+ haklarını savunanları kriminalize eden herhangi bir yasa teklifi sunulmamalı veya kabul edilmemelidir” başlıklı metni paylaştı. İmzacı örgütleri görmek için siteyi ziyaret edebilirsiniz.

Bizim de imzacısı olduğumuz bu ortak açıklamada dile getirilen talepler ise şöyle:

Herkes, insan onuruna yakışır bir hayat sürebilmeli ve yaşam, özgürlük ve güvenlik hakları da dahil tüm insan haklarından tam olarak yararlanabilmelidir. Bu nedenle, LGBTİ+ haklarını korumaya, insan haklarını savunmaya ve herkes için eşitliği ve insan haklarını savunan herkesin yanında durmaya kararlı olduğumuzu bir kez daha vurguluyoruz.

Tüm milletvekillerini, LGBTİ+’ları ayrımcılığa maruz bırakan ve kriminalize eden yasal değişiklikler yapmamaya ve Türkiye’nin eşitlik ve ayrımcılık yasağını güvence altına alan anayasası ile uluslararası insan hakları yükümlülükleri uyarınca, LGBTİ+’ların haklarını korumayı kamuoyuna taahhüt etmeye çağırıyoruz. Bu ve benzeri tekliflerin resmen oylamaya sunulması halinde, tüm milletvekillerini bunları kararlılıkla reddetmeye çağırıyoruz.

Yetkilileri, LGBTİ+’lara karşı ayrımcı ve damgalayıcı söylemleri derhal durdurmaya çağırıyoruz. Yetkililer bunun yerine, insan hakları örgütlerinin uzun yıllardır belgelediği, kolluk görevlileri de dahil kamu görevlilerinin toplumsal cinsiyetle ilgili yerleşik kalıp yargıları ve kurumsal homofobi ve transfobiyle mücadele etmek üzere pozitif adımlar atmalıdır.

TEKNOLOJİNİN GÖLGESİNDE İNSAN HAKLARI

ECE MİLLİ

Kampanyalar Yöneticisi
Uluslararası Af Örgütü Türkiye

Dijital çağda insan hakları her zamankinden daha kırılgan. Dijital teknolojiler ifadenin sınırlarını genişletip bilgiye erişimi kolaylaştırırken da gerekli denetim ve şeffaflık olmadığında hak ihlallerini derinleştirebiliyor. Platformların iş modelleri ve algoritmaların görünmez tercihleri, gençlerin ruh sağlığını zedeleyen içerikleri hızla dolaşıma sokarken; devletlerin ve şirketlerin kurduğu kapsamlı gözetim altyapıları mahremiyetten hareket özgürlüğüne kadar pek çok temel hakkı tehdit eden kalıcı bir baskı mekanizmasına dönüşüyor ve ciddi insan hakları ihlallerinde rol oynuyor.

TİKTOK ÖRNEĞİ VE ÇOCUKLARIN RUH SAĞLIĞI

TikTok, 2024’ten bu yana duyurduğu risk azaltma önlemlerine rağmen hassas kullanıcıları hâlâ kendine zarar verme davranışlarını, umutsuzluğu ve intihar düşüncesini normalleştiren içeriklere maruz bırakıyor. Depresyon tanısı konulan gençler ve ebeveynlerin tanıklıkları, platformun iş modelinin zaten kırılgan durumda olan gençlerin ruhsal ve fiziksel sağlığı üzerindeki etkilerini gözler önüne seriyor.

Araştırmacılarımız, 2025 yazında manuel

olarak yönetilen bir deneme hesabında “dudak kremi meydan okuması” videolarına rastladı. Başlangıçta masum bir tahmin oyunu gibi görünen bu trend, kısa sürede her üzgün hissedildiğinde dudak kreminden bir parça sıkmayı, krem bittiğinde ise kendine zarar vermeyi veya intiharı telkin eden tehlikeli bir akıma dönüştü. Bu yalnızca buzdağının görünen kısmı. Algoritmaların bağımlılık yaratan yapısıyla birleşen bu içerikler, genç kullanıcıları çok daha geniş bir zarar döngüsünün içine çekiyor.

İSRAİL’İN APARTEİD VE SOYKIRIM SUÇLARINDA DİJİTAL GÖZETİMİN KULLANIMI

Dünya genelinde gelişmiş gözetim teknolojileri insan hakları savunucularını, aktivistleri ve sosyal hareketleri hedef almak için kötüye kullanılıyor. Bu araçlar, bireylerin mahremiyetini ihlal ediyor ve sosyal hareketleri zayıflatan, ifade özgürlüğünü bastıran bir baskı mekanizmasına dönüşüyor. Silahlı çatışma bağlamlarında bu teknolojiler, zaten ağır olan hak ihlallerini daha da derinleştiriyor.

Bu tablo, İsrail’in Filistinlilere yönelik apartheid sisteminde kullandığı geniş gözetim altyapısında açıkça görülüyor. Bu altyapı içinde Hikvision’un gözetim ürünleri ve hizmetleri yer

alıyor. Corsight ise İsrail ordusunun Gazze’ye yönelik saldırılarında kullanılan yüz tanıma yazılımlarının geliştirilmesi ve satışında uzmanlaşmış durumda. ABD merkezli Palantir Technologies de İsrail ordusuna ve istihbarat birimlerine, Gazze’deki operasyonlarla bağlantılı yapay zekâ sistemleri ve analiz hizmetleri sağlıyor. Bu gözetim teknolojileri, Filistinlilerin mahremiyetinin ihlal edilmesinin ötesinde, hareket özgürlüğünü, güvenliğini ve temel haklarını doğrudan etkileyen bir kontrol mekanizmasına dönüşüyor. Dijital gözetimin bu şekilde araçsallaştırılması, apartheid rejimini ve Gazze’deki soykırımı kolaylaştıran kritik bir unsur hâline geliyor.

İNSAN ODAKLI BİR DİJİTAL GELECEK MÜMKÜN

Dünya, hak ve özgürlüklerin dijital gözetimle giderek daha fazla iç içe geçtiği bir dönemin eşliğinde. Bu eşikte yapılması gerekenler açık.

İnternet insan odaklı olmalı. Büyük teknoloji şirketleri daha şeffaf ve hesap verebilir olmalı; çevrimiçi alan insan haklarına uygun şekilde yönetilmeli.

Şirketler, ciddi insan hakları ihlallerine katkı sağlama ya da bu ihallerle bağlantılı olma riski taşıyan gözetim teknolojilerinin satışını ve sevkiyatını durdurmalı.

Algoritmalar ayrımcılığı yeniden üretmemeli. Yapay zekâ sistemleri ırkçılığı, cinsiyet temelli önyargıları ve eşitsizliği kodlamayacak şekilde tasarlanmalı; hayatlarımızı etkileyen dijital karar süreçleri insan haklarına uygun biçimde işlemeli.

AVRUPA’NIN VİZE VE İNSAN HAKLARI POLİTİKALARI: SÖYLEMDE EVRENSELLİK, UYGULAMADA AYRIMCILIK

RUHAT SENA AKŞENER
Direktör
Uluslararası Af Örgütü Türkiye

Avrupa Birliği’nin hikâyesi, yıkılmış bir kıtanın küllerinden yeniden doğma çabasıyla başlar. II. Dünya Savaşı’nın ardından imzalanan anlaşmaların sadece ekonomik birlik değil, aynı zamanda barış, insan onuru ve özgürlük üzerine kurulmuş bir ortak idealin ifadesi olduğu anlatılır. “*Bir daha asla*” sözü, hem savaşın hem de baskının yarattığı yıkıma karşı bir söz vermedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile de bunun en somut hali ortaya konur: Kıta, insan haklarının evrensel bir değer olduğunu tüm dünyaya gösterecektir.

Ancak tarih, ideallerin çoğu zaman sınır kapılarında tökezlediğini gösteriyor bize. Bugün Brüksel’in salonlarında hâlâ “*evrensel haklar*” konuşuladursun, aynı Avrupa, kendi kapılarında o haklar uğruna mücadele edenleri geri çeviriyor. Yeni yayımlanan raporumuz “**Closing the Door?**” (Kapıyı Kapatmak) tam olarak bu gelişmeyi anlatıyor.

Vize kısıtlamasına tabi olan 104 ülkede yıllardır yüzlerce insan hakları savunucusunun seyahatini kolaylaştıran 42 uluslararası örgüt ve vize süreçlerini tecrübe etmiş 32 insan hakları savunucusuyla görüşülerek hazırlanan raporumuz, Avrupa’nın Schengen vize politikalarının insan hakları savunucularını, özellikle de Afrika, Asya ve Orta Doğu’dan gelenleri, nasıl fiilen dışarıda bıraktığını belgeliyor.

Kuruluş ilkelerinde “*insan onuru, eşitlik ve dayanışma*” vurgulanan AB, bugün bu idealleri kendi sınır politikalarının duvarları arasında hapsediyor. Söylemde evrensel, uygulamada ise ayrımcı bir Avrupa bu: İnsan haklarını savunma ayrıcalığı dahi pasaportun rengine ve doğulan coğrafyaya göre değişiyor. AB, insan haklarını dünyanın dört bir yanında savunanlarla “*doğal*

müttefik” olduğunu iddia ediyor. Brüksel’deki söylemler, bildiriler ve fotoğraf kareleri hep aynı mesajı veriyor: “*İnsan hakları evrenseldir.*” Ama rapor, Avrupa’nın dünyaya insan hakları dersi vermeyi sürdürürken bu evrenselliğin sınırlarında nasıl son bulduğunu açıkça gözler önüne seriyor.

“ÜLKESİNE DÖNMEYEBİLİR” DENİLEREK VİZE VERİLMEMİŞTİ, ÖLDÜRÜLDÜ

Nijeryalı bir kadın savunucu, Paris’teki bir konferansa katılabilmek için aylarca uğraştığını anlatıyor:

“*Avrupalı meslektaşlarım uçağa atlayıp gelirken ben belgeler, randevular ve elçilik kuyruklarıyla uğraşıyorum. Hazırlanmak yerine bunlarla mücadele ediyorum.*”

İnsan hakları savunucuları, kendileriyle ilgili hayati kararların tartışıldığı uluslararası toplantılara katılmak, BM mekanizmalarında konuşmak ve geçici koruma programlarına erişmek için bu vizelere ihtiyaç duyuyor. Ama sonuç çoğu zaman aynı: gecikme, reddedilme ya da sessiz bir kapı kapanışı.

Schengen bölgesine vizeyle girebilen 104 ülkenin vatandaşlarının büyük kısmı eski sömürgeler; çoğunluğu siyah, Asyalı ya da Müslüman topluluklardan geliyor. Bu ayrım esasen bir tesadüf değil, tarihsel bir süreklilik: Modern vize sistemi, sömürgeci hiyerarşilerin yeniden üretildiği bir mekanizma.

Raporda yer alan belki de en vurucu örnek, Bangladeşli gazeteci Ananta Bijoy Das ile ilgili. Das, 2015’te İsveç PEN tarafından davet edilmişti ve öncesinde defalarca ölüm tehdidi almıştı. Stockholm’e gidişi onun için sadece bir konuşma değil, bir kaçış şansıydı. İsveç Büyükelçiliği, “Ülkesine dönmeyebilir.” gerekçesiyle vizesini reddetti. Das, 15 gün sonra sokak ortasında öldürüldü.

Bir vize damgası bazen insan hakları savunucuları için yaşam ya da ölüm arasındaki çizgiyi bile belirleyebiliyor. Bu örnekte de gördüğümüz gibi Avrupa’nın göçmen korkusu, bir savunucunun yaşam hakkından daha ağır basıyor.

“SANKİ SUÇLUYMUŞUM GİBİ DAVRANIYORLAR”

Raporun merkezindeki soru şu: Avrupa’nın insan hakları politikaları neden evrensel görünürken uygulamada bu kadar ayrımcı? Schengen vizeleri görünürde “*ırk körü*” kurallar içeriyor ama sonuçlar, kimlerin kolay geçtiğini, kimlerin duvarda kaldığını açıkça gösteriyor.

Avrupa seyahati için Schengen vizesine ihtiyaç duyan ülkelere biri olan Türkiye’de de çoğumuzun hissiyatına benzer şekilde, Nepalli bir kadın savunucu Avrupa hükümetlerinin resmi davetiyesine rağmen defalarca sorgulandığını anlatıyor:

“*Sanki suçluymuşum gibi davranıyorlar. Her defasında meşruiyetimi kanıtlamam gerekiyor.*”

Yine aynı konferansa davet edilen üç Özbek savunucudan yalnızca kadın olanın vizesi reddediliyor. Aynı belgeler, aynı davet ama farklı kimlikler.

IRKÇILIĞIN YENİ ADI: PROSEDÜR

Bu engellemeler, raporumuzda da tanımladığımız gibi “dolaylı ırk ayrımcılığı”dır. Çünkü yasalar ıktan hiç söz etmese de sonuçlar hep aynı grupları vuruyor. Konsolosluklar “güvenlik”, “göç riski” ya da “belge yetersizliği” gibi gerekçelerle karar verirken, görünmez bir ön kabule dayanıyorlar: “Siyahsen, Müslümansan ve yoksulsan, Avrupa’ya misafir olarak bile gelemezsin.”

Bu, sömürgecilikten miras kalan bir bakışın modern bürokrasiye sızmış hali. Dahası, Avrupa ülkeleri ayrımcılığı görünür kılacak veriyi toplamayı bile reddediyor. “*İrk temelli veri toplamayarak*” ayrımcılıkla mücadele ettiklerini iddia ediyorlar, oysa veri yoksa ayrımcılık da görünmez olur.

Bu sistem, kimi insanların haklarını doğuştan “*daha meşru*” sayarken kimilerini sürekli şüpheli kılıyor. Bir vize gişesinin ardında ırkın, inancın, pasaportun rengiyle ölçülen bir eşitsizlik yatıyor. Evrensel değerlerin beşiği olduğunu söyleyen Avrupa artık bu değerleri ayakta tutan değil, onları ihraç ederken çiğneyen bir güç görünümünde.

Eğer Avrupa gerçekten insan haklarının küresel savunucusu olmayı sürdürmek istiyorsa ya da böyle bir iddiası varsa önce kendi bürokrasisinin ayrımcılıkla örülmüş duvarlarını yıkmak zorunda. Konsolosluk koridorlarında “güvenlik” bahanesiyle ırkçılık yeniden üretilmemeli. Her başvurunun ardında, yalnızca bir dosya değil, susturulmak istenen bir ses, bastırılması hedeflenen bir gerçek olduğunu görmek gerekiyor.

Avrupa’nın gerçekten sınanacağı nokta, insan haklarını ne kadar yüksek sesle savunduğu değil; onları kimler için savunduğudur. Çünkü evrensellik yalnızca güçlüler için geçerliyse, o zaman adını doğru koymak gerekir: Bu bir değerler krizi değil, kökleşmiş bir ayrımcılıktır. Avrupa artık insan hakları konusunda bir karar vermeli: Onları gerçekten evrenselleştirerek yaygınlaştırmak mı istiyor, yoksa yalnızca kendine ait bir avantaj olarak saklamak mı?

ÇIKARARAK YOK OLMAK FOSİL YAKIT ALTYAPISI 2 MİLYAR İNSANIN SAĞLIĞINI RİSKE ATIYOR

ESRA AÇIKGÖZ

Basın Koordinatörü
Uluslararası Af Örgütü Türkiye

Uluslararası Af Örgütü'nün Colorado Boulder Üniversitesi Better Planet Laboratory (BPL) işbirliğiyle hazırladığı **“Çıkararak Yok Olmak: Fosil yakıtların yaşam döngüsü hayatı, doğayı ve insan haklarını nasıl tehdit ediyor?”** başlıklı rapor, fosil yakıt endüstrisinin iklime, insanlara ve ekosistemlere verdiği zararları gözler önüne seriyor. Var olan ve gelecekteki fosil yakıt üretim sahalarının zararının olası boyutları hakkında tahminde bulunmayı sağlayan ve türünün ilk örneği olan haritalama çalışması da çok sayıda ülkede yürütülen araştırmayla birlikte bu zararın boyutunu net şekilde ortaya koyuyor. Çalışmaya göre, 170 ülkeye dağılmış faal durumdaki 18 binden fazla fosil yakıt altyapı sahasının 5 kilometre çevresinde en az 2 milyar kişi yaşıyor. Bunların 520 milyondan fazlasının çocuk olduğu düşünülüyor. En az 463 milyon kişi ise sahaların bir kilometre çevresinde yaşıyor ve çok daha yüksek çevre ve sağlık riskiyle karşı karşıya.

Küresel fosil yakıt altyapısının yüzde 16'sından fazlası yerli halkların topraklarında bulunduğu için yerli halklar risklere orantısız ölçüde maruz kalıyor. Haritalanan mevcut fosil yakıt sahalarının en az yüzde 32'si, zengin biyoçeşitliliğe sahip, devamlı çevresel tahribat ve afetlerin çöküşe yol açtığı bir veya birden fazla “kritik ekosistem” ile çıkıyor. Dünya çapında 3.500'den fazla fosil yakıt altyapı sahası önerilmiş, geliştirme aşamasında

veya inşaat halinde. BPL'nin verileri, bu genişlemenin en az 135 milyon kişiyi daha riske atabileceğini gösteriyor. Ayrıca petrol ve doğal gaz projeleri tüm kıtalarda artarken, kömür santralleri ve madenleri en çok Çin'de ve Hindistan'da çoğalıyor.

FOSİL YAKIT ÇAĞI ARTIK SONA ERMELİ

Uluslararası Af Örgütü Genel Sekreteri Agnès Callamard, genişleyen fosil yakıt endüstrisinin milyarlarca insanın hayatını tehlikeye attığını ve iklim sistemini geri döndürülemez şekilde değiştirdiğini vurgulayarak, *“Bu rapor, devletlerin ve şirketlerin, iklim krizinin insan hakları üzerindeki ağır etkilerini azaltmak için küresel ekonomiyi ‘fosilden arındırmak’ zorunda olduğunu gösteren ek kanıtlar sunuyor. Fosil yakıt çağı artık sona ermeli”* diyor.

Rapor için aynı zamanda Columbia Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nin Smith Ailesi İnsan Hakları Kliniği ile derinlemesine niteliksel araştırma yürütülerek 90'dan fazla kişiyle görüşüldü. Görüşülenlerin çoğu, topraklarını etkileyen projelere onay vermediklerini belirtiyor. Bazı gruplar, fosil yakıt çıkarımını şirketler tarafından korkutma ve baskı yoluyla kalıcı hale getirilen bir tür ekonomik ve kültürel talan olarak tarifliyor. Konuşulan tüm çevre odaklı insan hakları ve yerli toprak savunucuları, faaliyetleri geleneksel yaşam tarzlarını ve ekosistem bütünlüğünü tehdit eden şirketlerle çıkan anlaşmazlıklardan kaynaklanan ciddi güvenlik ve emniyet riskleriyle karşılaştıklarını

vurguluyor. Fiziksel ve çevrimiçi tehditlerin ötesinde, devletler ve şirketler, savunucuları susturmak, meşruiyetlerini zedelemek ve sindirmek için hukuk savaşına başvurarak, ceza davaları da dahil olmak üzere hukuk süreçlerini kötüye kullanıyor.

Uluslararası iklim anlaşmaları kapsamında verilen taahhütlere ve BM'nin defalarca fosil yakıtlardan derhal uzaklaşılması çağrılarına rağmen, hükümetlerin eylemleri tamamen yetersiz. Fosil yakıtlar hâlâ küresel birincil enerji arzının yüzde 80'ini oluşturuyor. Üstelik endüstri, fosil yakıtların hızla sonlandırılmasını engellemek için iklim politikaları toplantılarında aşırı etki yapma çabalarını artırıyor.

Uluslararası Af Örgütü, her fırsatta devletlerin fosil yakıtlardan tam, hızlı, adil ve finanse edilen bir biçimde çıkması ve insan haklarıyla uyumlu olarak üretilen yenilenebilir enerjiye adil geçmesi gerektiğini vurgularken, Fosil Yakıtların Yayılmasını Önleme Anlaşması'nın kabul edilmesi ve uygulanması için çağrıda bulunuyor.

©Steve Buscuma - Pixabay

ZÜLFÜ HAYAT ÇINAR

Yönetim Kurulu Üyesi, Genç Delege
Uluslararası Af Örgütü Türkiye

EYM European Youth Meeting 17-22 Ağustos 2025 tarihleri arasında Stockholm'de düzenlendi. Bu buluşma, Amnesty içerisindeki genç insan hakları savunucularını sınırlar ötesinde bir araya getirme, bilgi ve fikir paylaşma, birbirlerini tanıma ve birlikte aktivizm oluşturma geleneğinin bir devamı olarak gerçekleşti. Bu sene Nordic Youth Council ile birlikte düzenlendi. Odaklanılan tema “Yükselen Otoriterlik Dönemlerinde Gençlik Direnişi”ydi.

PROGRAMIN BAŞLANGICI

17 Ağustos akşamı, Stockholm'un merkezine uzak, doğayla iç içe bir alan olan Kärnsögården'e vardık. Ertesi sabah program yoğun biçimde başladı. Tanışma etkinliklerinin ardından toplantının ana teması olan **“Yükselen otoriterlik dönemlerinde gençlerin iyi olma hâli”** üzerine bir oturum gerçekleştirildi. Bu bölümde demokrasilerdeki gerileme, hak ihlalleri ve genç aktivistlerin bu süreçten nasıl etkilendiği tartışıldı.

OTURUMLAR VE SUNUMLAR

Ardından İsveçli gazeteci Tanvir Mansur, otoriterliğin yükselişi ve faşizmin tarihsel gelişimi üzerine kapsamlı bir sunum yaptı. Model United Nations benzeri **Model Global**

Assembly uygulamasıyla küçük çaplı bir genel kurul simülasyonu düzenlendi. Bu süreçte en çok öne çıkan nokta, gençlerin aktivizm yaparken maruz kaldığı duygusal yükler, yaşadıkları deneyimler ve tüm bu paylaşımların aktarıldığı güvenli bir alanın oluşmasıydı.

Toplantının ilerleyen günlerinde ECA ofisinden Dani, Amnesty'nin örgütlenme yapısını ve yönetim modelini anlattığı bir sunum gerçekleştirdi. Bu sunum, özellikle yeni üyelik stratejileri üzerine düşünmek için oldukça faydalı oldu. Ardından Faroe Adaları'ndan Oline, Save the Children ile yürüttükleri çalışmalar ve genel kampanya deneyimleri üzerine bilgi paylaştı. Tüm bu süreç boyunca Amnesty International Sweden'ın Youth Koordinatörü Agneta, ekiple yakından ilgilendi; oldukça destekleyici ve sıcaklıklı bir yaklaşım sergiledi.

RÖPORTAJ, KAMPANYALAR VE ATÖLYELER

21 Ağustos'ta İsveçli bir gazeteciyle Türkiye'deki genç aktivistlerin karşılaştığı sorunlara dair bir röportaj yaptık. Save the Children'ın **“Let Children Live”** kampanyası hakkında da bilgilendirildik.

Aynı dönemde Türkiye'de haksız yere gözaltında tutulan **Enes Hocaogulları** için Türkiye Şubesi olarak yürüttüğümüz acil eylem kampanyasını

diğer katılımcılara aktararak dayanışma çağrısı yaptım.

AKŞAM ETKİNLİKLERİ VE KOLEKTİF ALANLAR

Bir akşam, herkes yorganlarını alarak ortak alanda toplandı ve Filistinli ve İsrailli iki yönetmenin ortak yapımı olan No Other Land belgeselini izledik. Film sonrasında oldukça derin bir tartışma yürütüldü.

19 Ağustos'ta programın kapanışının ardından kano etkinliği yapıldı. Etkinlik boyunca yemekler tamamen vegan ve vejetaryen seçeneklerden oluşuyordu. Her ülkenin kendi ürünlerini getirmesiyle büyük ve rengarenk bir **atıştırmalık masası** oluşturduk. Katılımcılar aynı zamanda ülkelerinden getirdikleri küçük hediyeleri paylaştılar.

KAPANIŞ

Son gece organizasyon ekibine teşekkür etmek amacıyla küçük bir ödül töreni düzenledik ve karaoke gecesi yaptık. Ayrıca toplantı boyunca yaşanan deneyimleri değerlendirdik.

22 Ağustos sabahı ise birbirimiz için hazırladığımız mektupları yanımıza alarak konakladığımız Kärnsögården'e veda ettik. Böylece hem paylaştığımız günleri hem de kurduğumuz uluslararası dayanışmayı içimizde taşıyarak programı tamamlamış olduk.

AKTİVİZM VE ETKİNLİKLER

NESLİŞAH CÖMERT

Üyelik İlişkileri ve Aktivizm Koordinatörü
Uluslararası Af Örgütü Türkiye

Yeni döneme güçlü bir başlangıç yapmak, dayanışmayı büyütmek ve insan hakları mücadelesinde daha fazla kişinin sesini bir araya getirmek amacıyla eylül, ekim ve kasım aylarında pek çok etkinlik, buluşma ve kampanya çalışmasını hayata geçirdik. Hem İstanbul'da hem Ankara'da aktivist gruplarımızla bir araya gelerek çalışmaları planladığımız ve yeni aktivist adaylarıyla tanıştığımız; hem de üniversitelerde, alanlarda, ekranlarda ve çevrimiçi ortamlarda sesimizi çoğalttığımız yoğun bir dönem oldu.

Bu yılı kapatırken, her katkınız, her fikriniz, her dayanışma adımınız için sizlere özellikle teşekkür ederiz. Birlikte büyüttüğümüz bu mücadele, yeni yılda da hepimize ilham olmaya devam edecek.

YENİ DÖNEM BULUŞMALARI: İSTANBUL VE ANKARA'DA AKTİVİSTLERLE BİR ARADAYDIK

İSTANBUL AKTİVİST GRUBU BİR ARADA- ENES İLE DAYANIŞTIK

Yaz döneminin ardından ilk kez bir araya gelen İstanbul aktivist grubumuz, hem yeni dönemin çalışmalarını planlamak hem de 8 Eylül duruşması öncesi Enes'e dayanışma mesajlarını

hazırlamak üzere buluştu. Aktivistlerimiz toplantıda yaz boyunca yürütülen faaliyetleri değerlendirdi, yeni dönem önerilerini paylaştı ve buluşmanın sonunda Enes için dayanışma mektupları yazarak sosyal medyada paylaştı.

İSTANBUL'DA AKTİVİSTİMİZ OLMAK İSTEYENLERLE BULUŞTUK

İnsan hakları alanında çalışmak isteyen gençlerle tanışmak ve Genç Aktivistler Grubu'nun işleyişini paylaşmak amacıyla İstanbul'da düzenlediğimiz buluşmaya 10 kişi katıldı. İstanbul aktivist grubumuzun kolaylaştırıcısı Volkan, gençlik aktivizmine dair paylaştığı programla buluşmayı yönlendirdi; buluşma oldukça verimli geçti ve bu buluşma, yeni dönem için güçlü bir başlangıç oldu.

ANKARA'DA AKTİVİSTİMİZ OLMAK İSTEYENLERLE BULUŞTUK

Ankara'da aktivist olmak isteyen 15 katılımcı ile bir araya geldik. Buluşmanın kolaylaştırıcılığını Hayat, Elif ve Zeliha birlikte yürüttü. Af Örgütü'nün çalışma biçimi, kampanyalar ve gençlerin dahil olma yolları hakkında bilgiler paylaşıldı. Katılımcılar arasında güçlü bir diyalog gelişti ve yeni dönemde birlikte üretilecek çalışmalara yönelik ilk adımlar atıldı.

ANKARA'DA ÖZ SAVUNMA ATÖLYESİNİ GERÇEKLEŞTİRDİK

Ankara aktivist grup üyelerimiz, Kadın Öz Savunma Enstitüsü'nden Rafet ve Kübra hocaların gönüllü kolaylaştırıcılığında bir atölyede bir araya geldiler. Katılımcılar, kişisel güvenlik, bedensel farkındalık ve öz savunma konularında hem güvenli hem de destekleyici bir alan deneyimlediler. Enstitü'nün Ankara'da

AKTİVİZM VE ETKİNLİKLER

bulunurken bizimle işbirliği yapmayı tercih etmeleri, bu ortak çalışmanın değerini bir kez daha gösterdi. Kendilerine teşekkür ederiz.

“LET CHILDREN LIVE” BANNER ÇALIŞMASINDA BİR ARAYA GELDİK

İstanbul'da, Let Children Live küresel kampanyası kapsamında, savaş ve çatışmalardan etkilenen Filistinli çocukların görünürliğini artırmak ve onların yaşam hakkına dikkat çekmek amacıyla bir araya geldik. Aktivist ve üyelerimizle birlikte, kampanya sitesinde yer alan çocukların ad ve yaşlarının yazılı olduğu bir bez banner hazırladık. Süreç baştan sona video ile kaydedildi. Banner tamamlandıktan sonra fotoğraflandı ve kısa süreliğine sahil hattına asılarak dikkat çekildi.

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ'NDE SİVİL TOPLUM DERSİNE KATILDIK

Kocaeli Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü öğretim görevlisinin daveti üzerine, sivil toplum dersine konuk olduk. Yaklaşık 70 öğrencinin katıldığı buluşmada, Uluslararası Af Örgütü'nün çalışma biçimi, savunuculuk ilkeleri, protesto hakkı ve aktivizm yolları konusunda kapsamlı bir sohbet gerçekleştirdik. Öğrenciler üzerinde güçlü bir farkındalık yarattığını hissettik. Ders daveti için Sinem Hoca'ya teşekkür ederiz.

DÜNYA ÇOCUK HAKLARI GÜNÜ'NDE FİLİSTİNLİ ÇOCUKLARIN SESİNİ EKRANLARA TAŞIDIK

20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü kapsamında, Let Children Live küresel kampanyasının bir parçası olarak, Filistinli çocukların sesini İstanbul'un dört bir yanındaki yaklaşık 2.000 dijital ekrana taşıdık. Bu çalışma ile savaş ve çatışmalardan etkilenen çocuklar için koruma, adalet ve şiddetin sona ermesi çağrımızı daha geniş bir kitleye duyurduk.

Bu dayanışma çalışmasına verdikleri değerli katkı ve iş birliği için YOVI'ye teşekkür ederiz.

ANKARA'DA 11. YARGI PAKETİ SÖYLEŞİSİNDE BULUŞTUK

Ankara aktivist grubumuzun planladığı ve kolaylaştırıcılarımızın açılışını yaptığı söyleşi, Kaos GL, GALADER ve Dilek Kumcu Çocuk Hakları Okulu iş birliğiyle Mülkiyeliler Birliği'nde gerçekleştirildi. Yıldız Tar, Nedime Erdoğan ve Sevinç Koçak'ın konuşmacı olduğu etkinlikte, 11. Yargı Paketi'nin ayrımcılık, ifade özgürlüğü ve adli sistemde çocuklarla ilgili hükümler üzerindeki etkilerini insan

hakları perspektifinden değerlendirdik ve çözüm önerilerini tartıştık. İş birliği için konuşmacılarımıza teşekkür ediyoruz.

KADIN İNSAN HAKLARI SAVUNUCULARI GÜNÜ'NDE SÖYLEŞİDE BULUŞTUK

29 Kasım'da Kadın İnsan Hakları Savunucuları Günü kapsamında düzenlediğimiz söyleşide bir araya geldik. Tuğçe İnce'nin moderatörlüğünde gerçekleşen buluşmada insan hakları mücadelesinin içinden, kadınların hikâyelerini, deneyimlerini ve onları güçlendiren anılarını konuştuk. Besna Tosun, Gülyeter Aktepe, Ümit Efe ve Esmeray Özadık'tı, "Mücadele etmek ne demektir? Bu yolda bizleri neler güçlendirir?" sorularına samimi ve ilham verici yanıtlar

verdiler. Kadın insan hakları savunuculuğunun tarihine ve bugünkü mücadele pratiklerine dair değerli paylaşımlar, salondaki dayanışma duygusunu daha da büyüttü. Tüm konuşmacılarımıza katılımları ve paylaşımları için teşekkür ederiz.

TAHİR ELÇİ'Yİ BİRLİKTE ANDIK

Tahir Elçi'nin insan hakları mücadelesini, adalet arayışını ve Uluslararası Af Örgütü'ne bıraktığı değerli katkıları anmak amacıyla 28 Kasım'da düzenlediğimiz çevrimiçi program, çok sayıda konuşmacının katılımıyla gerçekleştirildi. Moderasyonu Günel Kurşun'un üstlendiği buluşma, Elçi'nin mirasını farklı yönleriyle hatırladığımız, güçlü bir paylaşım alanı sundu. Cihan Aydın, Mahsum Batı, Orhan Kemal Cengiz, Ümit Fırat, Abdülkadir Güleç, Taner Kılıç, Feray Salman ve Erkan Şenses, Elçi'nin hukuk mücadelesine yaklaşımını, insan hakları savunuculuğundaki duruşunu ve ardında bıraktığı ilham verici mirası, kendi deneyimleri üzerinden aktardılar. Her bir konuşmacı, Elçi'nin hem mesleki hem insani olarak bıraktığı boşluğa dikkat çekerken, onun adalet ve hakikat arayışına duyduğu sarsılmaz inancı hatırlattı. Tüm konuşmacılarımıza katılımları ve paylaşımları için teşekkür ederiz.

EVET + EVET = EVET

EVET + HAYIR = HAYIR

EVET + HIMM = HAYIR

HAYIR + EVET = HAYIR

ONAY İSTEYİN

**KİM OLURSAN OL, NEREDE YAŞARSAN YAŞA,
BEDENİNLE İLGİLİ VERDİĞİN TÜM KARARLAR
SANA AİT OLMALI!**

